

राजस्व न्यायाधिकरण काठमाडौं

इजलास

माननीय अध्यक्ष श्री किशोर सिलवाल
राजस्व सदस्य श्री जीवन कुमार घिमिरे
लेखा सदस्य श्री डम्बर बहादुर कार्की
फैसला

२०७५।०७६ सालको निर्णय नं. १२०

पुनरावेदन नं. ९७-०७३-RB-००४५८

मुद्दा:- आयकर (२०६७/०६८) ।

ललितपुर जिल्ला ललितपुर उप-महानगरपालिका, वडा नं. २, सानेपामा प्रधान
कार्यालय भएको सी.जी. फुड्स नेपाल प्रा.लि. (स्थायी लेखा नं. ३०००१०२८२) } पुनरावेदक
को तर्फबाट ऐ. को अख्तियार प्राप्त सहायक प्रबन्धक टिकाराज कार्की.....१

विरुद्ध

श्री ठूला करदाता कार्यालय, हरिहरभवन, ललितपुर..... १ } प्रत्यर्थी
श्री आन्तरिक राजस्व विभाग, लाजिम्पाट.....१

उपस्थित कानून व्यवसायीहरू

पुनरावेदकका तर्फबाट : विद्वान अधिवक्ता श्री मेघराज पोखरेल

प्रत्यर्थी कार्यालयहरूका तर्फबाट : शाखा अधिकृत श्री अन्चन भट्टराई

अविलम्बित नजीर: x

शुरु निर्णय गर्ने कार्यालय र अधिकारी

शुरु निर्णय गर्ने कार्यालय:- ठूला करदाता कार्यालय, ललितपुर
शुरु निर्णय गर्ने अधिकारी: प्रमुख कर प्रशासक श्री शंकरप्रसाद खरेल
शुरु कार्यालयको निर्णय मिति:-२०७१/१०/२९

प्रशासकिय पुनरावलोकनको निर्णय गर्ने कार्यालय र पदाधिकारी

निर्णय गर्ने कार्यालय: आन्तरिक राजस्व विभाग
निर्णय गर्ने पदाधिकारी: महानिर्देशक श्री चुडामणि शर्मा
निर्णय मिति: २०७३।३।८

पुनरावेदक कम्पनीका हकमा ठूला करदाता कार्यालय, ललितपुरबाट मिति २०७१।१०।२९ को कर निर्धारणको निर्णय उपर आन्तरिक राजस्व विभागमा प्रशासकीय पुनरावलोकनका लागि निवेदन दिएकोमा आन्तरिक राजस्व विभागबाट कार्यालयको निर्णयलाई नै सदर गर्ने गरी भएको निर्णय उपर राजस्व न्यायाधिकरण ऐन, २०३१ को दफा ६(१) र आयकर ऐन, २०५८ को दफा ११६ बमोजिम प्रस्तुत पुनरावेदन पत्र यस न्यायाधिकरणमा पर्न आएको रहेछ । सुनुवाइका लागि आज यस इजलासमा पेश हुन आएको प्रस्तुत मुद्दाको संक्षिप्त तथ्य एवं ठहर यस प्रकार रहेको छ:-

तथ्य खण्ड

१. यस कार्यालयको कार्यक्षेत्र अन्तर्गत चाउचाउ जंग फूड्स तथा जुस उत्पादन गरी विक्री वितरण गर्ने करदाता सी.जी. फुड्स (नेपाल) प्रा.लि.ले आ.व. २०६७/०६८ को लागि आयकर ऐन, २०५८ को दफा ९९ बमोजिम कर निर्धारण गरी सोही ऐनको दफा ९६ अनुसार करयोग्य आय रु. ६,६३,६९,४९३।४० कायम गरी ठूला करदाता कार्यालय, हरिहरभवन, ललितपुरमा मिति २०६८/०९/२८ मा आय विवरण पेश गरेको ।
२. उक्त आ.व. को लागि यस कार्यालयबाट कर परीक्षणको क्रममा करदाताबाट पेश हुन आएको आय विवरण र सो साथ संलग्न कागजात, फाँटवारी तथा प्रमाणहरूको अध्ययन, छानविन गरी पेश हुन आएको कर लेखापरीक्षणको प्रतिवेदन समेतको आधारमा प्रस्तुत करदाताको आ.व. २०६७।०६८ को सम्बन्धमा आयकर ऐन २०५८ बमोजिम आयमा समावेश गर्नुपर्ने रकम समावेश नगरेको तथा कट्टी गर्न नपाइने खर्च दावी भएको देखिएकोले सोही ऐन को दफा १०१ (१) बमोजिम

संशोधित कर निर्धारण गर्ने प्रयोजनको लागि संशोधित करयोग्य आय रू. १०,२६,१३,५१४।- कायम गर्नुपर्ने भएकोले सो बमोजिम गर्नु नपर्ने कुनै ठोस सबुद प्रमाण भए पत्र प्राप्त भएको मितिले १५ (पन्ध्र) दिनभित्र जवाफ पेश गर्न आयकर ऐन २०५८ को दफा १०१ (६) बमोजिम विस्तृत व्यहोरा खुलाई ठूला करदाता कार्यालय, हरिहरभवन, ललितपुरबाट करदाताको नाममा मिति २०७१/९/०८ मा सूचना जारी भएको ।

३. ठूला करदाता कार्यालय, हरिहरभवन, ललितपुरबाट मिति २०७१/९/०८ मा जारी भएको सूचना करदाताले मिति २०७१/९/२४ मा बुझी लिएको ।
४. करदाताले मिति २०७१/९/२४ मा बुझी लिएको सूचनाको जवाफ मिति २०७१/१०/५ मा पेश गरेको ।
५. प्रस्तुत करदाताको आ.व. २०६७/०६८ को लागि निम्न अनुसार संशोधित करयोग्य आय रू. १०,२६,१३,५१४।- कायम गरी आयकर ऐन २०५८ को दफा १०१ बमोजिम कर अधिकृतले संशोधित कर निर्धारण गर्ने गरी सोही ऐनको दफा १०२ बमोजिम ठूला करदाता कार्यालय, हरिहरभवन, ललितपुरबाट मिति २०७१/१०/२९ मा भएको निर्णय पर्चा ।
६. ठूला करदाता कार्यालय, हरिहरभवन, ललितपुरले मिति २०७१/१०/२९ मा जारी गरेको आ.व. २०६७/०६८ को आयकर तर्फको संशोधित कर निर्धारण आदेशमा चित्त नबुझी सी.जी. फुड्स (नेपाल) प्रा.लि.ले प्रशासकीय पुनरावलोकनका लागि मिति २०७२/०१/०३ मा आन्तरिक राजस्व विभागमा पेश गरेको निवेदन ।
७. करदाताले आयकर ऐन २०५८ को दफा ४०(५) क को कानूनी व्यवस्था विपरित सम्पत्तिको मूल्यांकन कितावी मूल्यलाई नै बजार मूल्य कायम गरी कुनै परिवर्तन नगरेको हुँदा खर्च बढी देखाई घटी लाभ गणना गरेको ऐनको दफा ४०(५) विपरित छ । रचना सप्लायर्स एण्ड ट्रेडर्स र संयुक्त स्टोर्स एण्ड सप्लायर्सले गल्तीले बढी उल्लेख गरी दिएको कारणले मिसम्याच देखिएको भन्ने जिकिर तथ्य र प्रमाणबाट समर्थित नहुदा करदाताको जिकिर नपुग्ने । करदाताले व्यवसाय संचालन गर्न विभिन्न बैंकहरुबाट ऋण लिएको र सो ऋणको व्याज खर्च कट्टि दावी गरेको छ भने अर्कोतर्फ संचालक कनौडियालाई Advace को रुपमा दिएको रकम व्यवसायसंग सम्बन्धित नै नदेखिएको अवस्था हुँदा आयकर ऐन २०५८ को दफा १३(ग) तथा दफा १४ बमोजिम व्याज खर्च कट्टि गर्न मिल्दैन । करदाताले Capital Wip मा

७७३००१२५।७८ देखाएको र सो सम्पत्ति प्राप्त गर्दा उपभोग गरेको ऋण रकममा तिरेको व्याज रकमलाई पूजिकृत नगरी आयकर तर्फ खर्च दावी गरेको ऐनको दफा १४(१) विपरित हुँदा करनिर्धारण कानून सम्मत छ । करदाताले विभिन्न कम्पनीहरूसँग कारोबार भएको भन्ने यथेष्ट प्रमाणको अभावमा नक्कली विजक मात्र जारी गरी दावी गरेको लागत खर्च नपाउने । Mismatch Report बाट बढी खरिद देखिएको रकम आयकर ऐन २०५८ को दफा १५ बमोजिम लागत खर्च मिनाहा दिन नमिल्ने । चाउचाउको MRP भित्र भारतमा पर्ने भन्सार ट्रान्सपोर्ट तथा अन्य खर्चहरू समावेश भएको देखिएको र सो खर्चहरू निकासिकर्ताले व्यहोर्नेमा सो खर्च सम्बन्धमा निकासिकर्ता र खरिदकर्ताका विचमा कुनै ठोस आधार प्रमाण पेश भएको नदेखिएको हुँदा जिकिर नपुग्ने ठहर्छ भनी आन्तरिक राजस्व विभागका महानिर्देशकबाट मिति २०७३/३/८ मा भएको निर्णय ।

८. निवेदकलाई गैर कानूनी रूपमा नलाग्नु पर्ने कर लगाइएको कारणबाट निवेदकलाई गम्भिर अन्याय परेको हुँदा विपक्षी कार्यालय तथा विभागको निर्णय बदर गरी थप कर दायित्वबाट उन्मुक्ति समेत पाउँ भन्ने समेत व्यहोराको जिकीर लिई करदाताको तर्फबाट मिति २०७३/९/२७ मा दर्ता भएको पुनरावेदन पत्र ।
९. यसमा मुलुकी फौजदारी कार्यविधि (संहिता) ऐन, २०७४ को दफा १४०(३) बमोजिम छलफलको प्रयोजनार्थ विशेष सरकारी वकिलको कार्यालयलाई पेशीको सूचना दिई नियमानुसार पेश गर्नु भन्ने यस न्यायाधिकरणको मिति २०७५/०८/१२ मा भएको आदेश ।

ठहर खण्ड

१०. नियम बमोजिम दैनिक पेशी सूचीमा चढी निर्णयार्थ आज यस इजलास समक्ष पेश हुन आएको प्रस्तुत पुनरावेदन पत्र एवं प्राप्त शुरू मिसिल समेत अध्ययन गरियो ।
११. करदाताको तर्फबाट उपस्थित हुनु भएका विद्वान अधिवक्ता श्री मेघराज पोखरेलले कम्पनीले २०५८ साल चैत्र १८ गते अगावै खरिद गरेको सम्पत्तिको लागत २०५८ चैत्र १८ गतेको बजार मूल्यको आधारमा रु. १,७६,३६,२५०। - कायम गरेको हो । रचना सप्लायर्स एण्ड ट्रेडर्स समेतले अनुसूची १३ मा कारोबार उल्लेख गर्दा बढी उल्लेख गरेको कारण Mismatch भएको हो । घटी विक्री देखाइएको होइन । विरेन्द्र कनौडियालाई Advance दिएको र व्यवसाय ऋण लिई संचालन भएको भन्ने आधारमा व्याज खर्च अमान्य गरेको मिलेको छैन । करदाताले सम्पत्ति प्राप्त गर्दा उपभोग गरेको ऋणको व्याज रकमलाई पूजिकृत नगरी आयकरतर्फ खर्च दावी गरेको भनी कर निर्धारण

भएको गैरकानूनी छ । फ्यूचर इन्जिनियरिङ्गकन्सर्न समेतसँग वास्तविक कारोबार भएको हो । सो कारोबारको सम्बन्धमा विजक समेत जारी भएको छ । कारोबार झुठ्ठा भनी लागत खर्च नपाउने भनी भएको कर निर्धारण आदेश कानून प्रतिकूल छ । करदाता कम्पनीले दालिमिया प्रिन्ट एण्ड प्याकेजिङ्ग उद्योग प्रा.लि.ले गल्तीले घटी कारोबार उल्लेख गरेको कारण Mismatch भएको हो । सो रकमलाई आयमा समावेश गर्न मिल्दैन । करदाता कम्पनी र निकासिकर्ता कम्पनीका विचमा कुनै लिखित सम्झौता नै नभएको भन्ने आधारमा चाउचाउको MRP खर्च तर्फको जिकिर नपुग्ने भनी कर कार्यालय तथा विभागबाट भएको निर्णय त्रुटिपूर्ण हुँदा बदर गरी पाउँ भनी गर्नु भएको बहस समेत सुनियो ।

१२. त्यसैगरी प्रत्यर्थी कार्यालयको तर्फबाट उपस्थित हुनु भएका विशेष सरकारी वकिल कार्यालय काठमाडौंका विद्वान शाखा अधिकृत श्री अन्वन भट्टराईले करदाता कम्पनीले २०५८ साल चैत्र १८ गते पूर्वका सम्पत्तिको लागत २०५८ चैत्र १८ को बजार मूल्यको आधारमा निर्धारण गर्नुपर्नेमा Book Value लाई नै कायम गरेको मिलेको छैन । रचना सप्लायर्स एण्ड ट्रेडर्स समेतले अनुसूची - १३ मा कारोबारको उल्लेख गर्दा बढी उल्लेख गरेको कारणले Mismatch भएको भन्ने आधार प्रमाण करदाताले पेश गर्न सकेका छैनन् । व्यवसायसँग असम्बन्धित कारोबार Advance को व्याज खर्च कट्टि गर्नुपर्ने भन्ने दावी कानूनसँगत रहेको देखिदैन । करदाताले सम्पत्ति प्राप्त गर्दा उपभोग गरेको ऋणको व्याज रकमलाई पूजिकृत नगरी आयकरतर्फ खर्च दावी गरेको मिलेको छैन । कारोबार नै नभएको विषयमा कारोबार भएको भनी नक्कल विजक समेतको आधारमा लागत खर्च माग गर्नु गैरकानूनी छ । कारोबार घटी उल्लेख भएको कारण Mismatch भएको रकमलाई आयमा समावेश गरेको हो । चाउचाउको MRP को खर्च निकासिकर्ता कम्पनीले व्यहोनुपर्नेमा सो सम्बन्धी कुनै सम्झौता समेत पेश नभएको हुँदा सो तर्फको दावी नपुग्ने भनी ठूला करदाता कार्यालय, हरिहरभवन, ललितपुर र विभाग समेटाबाट भएको निर्णय सदर गरिनु पर्दछ भनी गर्नु भएको बहस समेत सुनियो ।

१३. पुनरावेदक कम्पनीका तर्फबाट लिईका पुनरावेदन जिकिरहरू, दुवै तर्फका विद्वान कानून व्यवसायीहरूबाट प्रस्तुत बहस बुँदाहरू र मिसिल संलग्न कागज प्रमाणहरूको अध्ययन गरी निर्णय तर्फ विचार गर्दा यसमा मुख्यतः देहायका प्रश्नहरूमा निर्णय हुनुपर्ने देखिन आयोः-

१४. Distribution cost अन्तर्गतको For Expert तर्फको खर्चको दावीका सम्बन्धमा करदाता कम्पनीले उत्पादन गरेको चाउचाउ भारत निकासी गर्दा चाउचाउको मूल्य भित्र नै भारतमा पर्ने भन्सार, ट्रान्सपोर्ट तथा अन्य खर्चहरू पनि समावेश हुने भनी सो खर्चको

दावी गरेको देखिन्छ । करदाता कम्पनीले उत्पादन गरेको चाउचाउ भारतमा पठाउँदा भारतमा लाग्ने भन्सार लगायतका खर्च समेत करदाता कम्पनीको नै हुने भए सो पुष्टि गर्न करदाता र क्रेताका विचमा आधिकारिक सम्झौता पत्र भएको भनी दाखिल गर्न सकेको अवस्था भने यहाँ देखिदैन । भारत तर्फको भन्सार महसूल तिर्ने दायित्व समेत खरिदकर्ताको नै हुने र अन्य व्यक्तिको खर्चलाई समेत करदाताकै खर्च मानी व्यवसाय कारोबारसँग सम्बन्धित रहेको भनी खर्च कट्टि गर्नु कानून प्रतिकूल हुने हुँदा सो शिर्षकमा भएको खर्च कट्टिको दावी नपुग्ने ठहर गरेको कर कार्यालयको निर्णयलाई अन्यथा गर्नुपर्ने अवस्था देखिन आएन ।

१५. करदाताले वासलातमा विरेन्द्र कनौडियालाई Advance को रूपमा दिएको रकम रु. १,३०,००,०००।- आय आर्जनसँग सम्बन्धित नदेखिएको र Capital Wip मा रहेको रु. ७,७३,००,१२५।७८ ऋण स्रोतबाट प्राप्त रकम उपयोग भएको देखिँदा सो रकमको हदसम्मको औषत व्याजदर ९.३४ प्रतिशतले हुने रकम क्रमशः रु. १२,१४,२००।- र रु. ७०,८१,८६२।- व्याज खर्च कट्टी अमान्य गरी कर निर्धारण गरेको सम्बन्धमा हेर्दा: आयकर ऐन, २०५८ को दफा १४(१) मा व्यवसाय वा लगानीबाट आय आर्जन हुने कार्यका लागि सिर्जना भएका सोही वर्ष प्रयोग भएको वा सो वर्षमा प्रयोग गरिएको कुनै सम्पत्ति खरीद गर्न प्रयोग भएको कर्जाको व्याज खर्च कट्टी गर्न पाउने व्यवस्था रहेको देखिन्छ । यस सम्बन्धमा पुनरावेदकले TR Loan एवं Overdraft जस्ता चालुपूजीको रूपमा प्रयोग गर्न मात्र कर्जा लिएको छ । यी कर्जाबाट कच्चा पदार्थ तथा यस्तै अन्य सामान खरिद गर्न मात्र उपयोग गरेको भनी जिकिर लिएको देखिन्छ । Casual Advance का सम्बन्धमा वीरेन्द्र कनौडिया विच महालक्ष्मी सुगर मिल्स लि. को शेयर किनबेचको लागि भुक्तानी गरिएको र नीजले शेयर हस्तान्तरण नगरेको हुँदा पाटन उच्च अदालतमा मुद्दा रहेको भन्ने जिकिर समेत लिएको पाइन्छ । पुनरावेदक करदाताले लिएका उक्त जिकिर सम्बन्धमा शुरु निर्णयकर्ता एवं प्रशासकिय पुनरावलोकन तहबाट छानविन एवं विश्लेषण भएको भने देखिदैन । चालु पुँजीको रूपमा लिएका कर्जा रकम कच्चा पदार्थ खरिदमा मात्र प्रयोग भएको छ भने कर्जाको रकम Advance र स्थिर सम्पत्ति खरिदमा प्रयोग भएको भनी व्याज खर्च कट्टि अमान्य गर्न मिल्ने नदेखिँदा शुरु तथा प्रशासकिय तहबाट भएका निर्णय कानून सम्मत मात्र नमिल्ने भै पुनः छानविन गरी प्रमाण बुझ्नुपर्ने देखिन्छ ।

१६. करदाता कम्पनी तथा रचना सप्लायर्स एण्ड ट्रेडर्स र सयंम स्टोर्स एण्ड सप्लायर्स विचमा भएको रु ४१६७९२।- घटी विक्री देखाएको भन्ने Mismatch Report का आधारमा कारोबार भिडान नभएको भनी उल्लिखित रकममा कर, निर्धारण गरेको देखिन्छ । तर Mismatch का सम्बन्धमा अर्को करदाताको अभिलेख पुनरावेदकको अभिलेख सँग भिडाई

दुरइमध्ये कुन करदाताको खरीद वा विक्री दाबी ठिक र कुन करदाताको बेठिक भन्ने सम्बन्धमा कुनै अनुसन्धान तथा बिबेचना भएको देखिदैन । पुनरावेदक करदाताले खरीदकर्तालाई क्रेडिट नोट जारी गरेको भनि जिकिर लिएको देखिन्छ । यस सम्बन्धमा Mismatch हुन पर्ने कारण के हुन भन्ने तर्फ कुनै किसिमको छानविन भएको पाइदैन । निर्णयमा Mismatch भएको भनेर मात्र हुदैन । अनुसन्धान भएको देखिने वस्तुनिष्ठ आधार हुनु वा देखाउनु पर्छ । अन्यथा विना आधार खर्च अमान्य गर्नु वा आय कायम गर्नु मनोगत निर्णय हुन जान्छ । न्याय प्रमाणमा आधारित हुन्छ । प्रमाणले समर्थन वा खण्डन गरेको अवस्था छ छैन भन्ने सम्बन्धमा न्यायको रोहमा अनिवार्य रूपमा हेर्नुपर्ने बिषय हो । खरीद विक्री एवं आसामी साहु कारोबारको मिसम्याच कर अधिकृतका लागि छानविन अनुसन्धान गर्ने आधार भए पनि करदाताले पेश गरेका प्रमाण एवं जिकिरको विश्लेषण नगरी आय कायम गरी कर निर्धारण गरेको निर्णयसँग सहमत हुन सकिएन ।

१७. पुनरावेदक करदाताले व्यवसायिक सम्पत्तिको निसर्गबाट प्राप्त खुद लाभ रु. १३७२०९०२। - घटी देखाएको भनी आय गणनामा थप गर्ने गरी शुरू कार्यालयबाट भएको कर निर्धारण आदेश आयकर ऐन २०५८ को कानूनी प्रावधान प्रतिकूल रहेको छ भनी पुनरावेदनमा जिकिर लिएको देखिन्छ । सो जिकिरका सम्बन्धमा हेर्दा, २०५८ साल चैत्र १८ गते अगाडि खरिद गरिएको सम्पत्तिको लागत २०५८ साल चैत्र १८ गतेको दिनको प्रचलित बजार मूल्य बराबर हुने प्रावधान रहेको देखिन्छ । करदाता कम्पनीले सो जग्गाको प्रचलित बजारमूल्य अनुसार जग्गाको कूल लागत रु. १७६३६२५०। - कायम गरेको देखिन्छ । आयकर ऐन २०५८ को दफा ४०(५) (क) मा सम्पत्तिको निसर्गबाट कुनै व्यक्तिले प्राप्त गर्ने लाभ गणना गर्ने प्रयोजनको लागि यो ऐन प्रारम्भ हुँदाका बखत सो व्यक्तिको स्वामित्वमा रहेको कुनै सम्पत्ति वापतका खुद खर्चहरूको रकम सो बखत उक्त सम्पत्तिको प्रचलित बजार मूल्य बराबर मानिनेछ भन्ने कानूनी व्यवस्था भएको पाइन्छ । करदाताले आयकर ऐनमा भएको कानूनी व्यवस्थाको प्रतिकूल बासलात विवरणमा जग्गा विक्रीबाट प्राप्त लाभ भनी रु. १५६२०६५। - देखाएको र आय विवरणको अनुसूची ५ मा व्यवसायिक सम्पत्तिको निसर्गबाट प्राप्त लाभमा रु. १८९९७५०। - मात्र देखाएको पाइन्छ । सो जग्गाको Book Value (किताबी मूल्य) रु. ३९१५३४८। - लाई नै बजार मूल्य कायम गरी किताबी मूल्यमा कुनै परिवर्तन नै गरेको देखिदैन । करदाताले २०५८।१२।१८ को बजार मूल्य अनुसार मूल्य समायोजन गरेको देखिदैन र हाल सो समयको बजार मूल्य कै आधारमा गणना गरेको हो ? खुलाउन सकेको नदेखिँदा आयकर प्रयोजनको लागि २०५८।१२।१८ को बजार मूल्य भनी सम्पत्ति वापतको खर्च बढी देखाई घटी लाभ गणना गरेको ऐनको दफा ४० (५) को प्रतिकूल रहेको हुँदा ऐनको दफा ७(२)(ग) बमोजिम घटी लाभ देखाएको रु.

१३७२०९०२। - लाई आयमा समावेश गर्ने गरी करदाता कार्यालय र विभाग समेतबाट भएको कर निर्धारण आदेशलाई अन्यथा गर्नुपर्ने देखिन आएन ।

१८. करदाता कम्पनीले Future Engineering Concern लगायतका कम्पनीहरूसँग कारोबार नै नगरी नक्कली कृत्रिम कारोबार गरेको देखाई कर दायित्व घटाई कर छली गरेको भनी कर निर्धारण भएको आदेश गैरकानूनी छ भन्ने पुनरावेदकको पुनरावेदन जिकिरका सम्बन्धमा हेर्दा: हाम्रो देशमा स्वयंकर निर्धारण प्रणालीको अवलम्बन भएको र यसको मूल मर्म भनेको करदाताले आफ्नो कर आफै निर्धारण गर्न पाउने प्रणाली "स्वयम कर निर्धारण प्रणाली" हो । यसमा करदाताले आफ्नो कारोबारको सत्यता आफै प्रमाणित गर्नुपर्ने र आफूले आफ्नो सम्बन्धमा गरेको कर निर्धारण कारोबारको सत्यतामा र प्रमाणमा आधारित हुनु पर्ने भन्ने मान्यता रहेको हुन्छ । आफ्नो कर निर्धारणको सम्बन्धमा इमान्दार रहेको देखाउनु करदाताकै दायित्वको विषय हो । पुनरावेदकले आफूले गरेको कारोबारको सत्यता प्रमाणित गर्न तत्सम्बन्धी बिलबिजक पेश गरेर मात्र हुदैन, बिल बमोजिमको मालवस्तु वा सेवाको आपूर्ति प्रमाणित हुनुपर्छ र सेवाको आपूर्तिले मात्रपनि कारोबारको शंकाहित अवस्थालाई स्थापित गर्न सक्दैन । त्यसका लागि खरिद गरेको मालवस्तुको कारोबार मूल्य वा सेवाको मूल्यको भुक्तानी प्रमाणित हुनुपर्छ । अर्को शब्दमा बिलबिजक, आपूर्ति र भुक्तानीको प्रमाणिकता रूपी त्रिबेणीको पवित्र संगमले मात्र कारोबार वा सेवाको सत्यता प्रमाणित हुन्छ । जहाँ यी तीनमध्ये कुनै एकको अभावमा दाबी गरिएको कारोबार वा सेवाको सत्यताले वैधानिक मान्यता पाउन सक्दैन ।

प्रस्तुत मुद्दामा Future Engineering Concern लगायतका कम्पनीहरू दर्तावाला कम्पनी भएको र निज कम्पनीहरूबाट जारी भएको विल विजक सही हुन भने पुनरावेदकले लेखाउन र देखाउन सकेको अवस्था पनि छैन । प्रोपराइटर वा धनिको स्वीकृति बिना एकाको बिल अर्कोले काटेको देखिनु वा विल विजक अनाधिकृत रूपमा प्रयोग गरेको देखिनु वस्तु वा सेवाको आपूर्ति नगरी नक्कली बिलको प्रयोगको आधारमा कारोबार भएको प्रमाणित हुनु हो । अनाधिकृत रूपमा जारी गरिएका बिल विजकहरू नक्कली मानिन्छन् र त्यसप्रकारका बिलबिजकहरूलाई आधार मानेर गरिएको आयकर कट्टीको दाबी कानूनतः मान्य हुन सक्दैन । यसप्रकार पुनरावेदकले आयकर कट्टीको दाबी गरेका बिलबिजकहरूको प्रकृति खरीदका बिल अनुसारको वस्तु वा सेवाको आपूर्ति र विल अनुसारको रकमको भुक्तानीको प्रमाणिकता हुनसक्ने अवस्थाको कारोबार सक्कली मानिन्छ, वस्तु वा सेवाको आपूर्ति र भुक्तानी प्रमाणित हुन नसकेको अवस्थामा जारी भएको बिल सक्कली भएपनि त्यसबाट हुने कारोबार नक्कली हुन जान्छ । स्वयम कर निर्धारण पद्धतिको मूल मान्यता एवम आयकर कानून र मूल्यअभिवृद्धि कर कानूनको आँखामा नक्कली बिलको आधारमा भएको कारोबार मात्र नक्कली कारोबार हुने होइन,

बिलको प्रकृति सक्कली तर आपूर्ति र भुक्तानी प्रमाणित हुन नसकेको अवस्थाको कारोबारपनि नक्कली हुन जान्छ । कारोबार नक्कली बनाटी हुनुमा अनुगमन र नियगमनको दृष्टिबाट कर प्रशासन र आपूर्ति प्रमाणिकताको दृष्टिबाट पुनरावेदक क्रेता जानकार हुनुपर्ने हुन्छ । यहाँ दुवै पक्ष चुकेका देखिन्छ । कर प्रशासनको समुचित अनुगमन मूल्यांकनको अभावमा कारोबार नै नगरेका अन्य उपभोक्ताहरु नक्कली विलमा सजायभागीदार हुने हुँदा कर प्रशासन सजक हुनुपर्ने र जारी विल अनुसारकै सामान आपूर्ति भएकै हो भनी देखाउने भार पुनरावेदक मा नै रहने हुन्छ । यो र त्योको बहानामा करदाताले उन्मुक्ति पाउन सक्ने अवस्था नै हुँदैन । यसरी सर्वस्वीकार्य मान्यता छ कि कानून भन्दा कोही पनि माथि हुँदैन । कानून राज्यको पनि अभिभावक हो । कानून विपरित भएका कार्यहरुले वैधानिकता प्राप्त गर्न नसक्ने हुँदा पुनरावेदक कम्पनीले जारी गरेको विल विजकहरु नक्कली देखिन आएको हुँदा सो नक्कली विल विजकलाई मान्यता दिनु गैर कानूनी हुने हुँदा खर्च कट्टिको दावी नपुग्ने गरी शुरु कर कार्यालय र विभागबाट भएको निर्णयलाई अन्यथा मान्न मिलेन ।

१९. अतः स्थायी लेखा नं. ३०००१०२८२ भएका पुनरावेदक करदाता सी.जी. फुड्स नेपाल प्रा.लि. को आ.व. २०६७/०६८ को आयकर निर्धारणका सम्बन्धमा ठूला करदाता कार्यालय, ललितपुरबाट मिति २०७१।१०।२९ को निर्णय र सोलाई समर्थन गर्ने गरी आन्तरिक राजस्व विभागबाट भएको मिति २०७३।३।८ को निर्णयमा Mismatch तर्फ फरक परेको विक्री रकम आय कायम गरेको र खरिद तर्फको खर्च कट्टी अमान्य गरेको हदसम्म मिलेको नदेखिँदा केही उल्टी हुने ठहर्छ । त्यसैगरी विरेन्द्र कनौडियालाई एवं संचालकलाई सापटी दिँदा र भवन निर्माण गर्दा कर्जा रकम प्रयोग भएको भनी व्याज खर्च अमान्य गरेको निर्णय मिलेको नदेखिँदा सो हदसम्म बदर गरी दिएको छ । अब जो जे बुझ्नु पर्ने हो बुझी सो सम्बन्धमा पुनः निर्णय गर्नु भनी शुरु कार्यालयमा पठाउने ठहर्छ । अरूमा पुनरावेदकको पुनरावेदन जिकिर पुग्न सक्दैन । अरूमा तपसिल बमोजिम गर्नु ।

तपसिल

माथि इन्साफ खण्डमा लेखिए बमोजिम पुनरावेदक करदाता सी.जी. फुड्स नेपाल प्रा.लि. को आ.व. २०६७/०६८ को आयकर निर्धारणका सम्बन्धमा ठूला करदाता कार्यालय, ललितपुरबाट मिति २०७१।१०।२९ को निर्णय र सोलाई समर्थन गर्ने गरी आन्तरिक राजस्व विभागबाट भएको मिति २०७३।३।८ को निर्णयमा Mismatch तर्फ फरक परेको विक्री रकम आय कायम गरेको र खरिद तर्फको खर्च कट्टी अमान्य गरेको हदसम्म मिलेको नदेखिँदा केही उल्टी हुने ठहरी फैसला भएको हुँदा करदाताले राखेको

रकम कानूनको म्यादभित्र नियमानुसार फिर्ता दिनु वा अर्को आर्थिक वर्षको कर रकममा मिलान गरिदिनु भनी शुरु कार्यालयलाई लेखी पठाइदिनु..... १

विरेन्द्र कनौडियालाई एवं संचालकलाई सापटी दिंदा र भवन निर्माण गर्दा कर्जा रकम प्रयोग भएको भनी व्याज खर्च अमान्य गरेको निर्णय मिलेको नदेखिंदा सो हदसम्म बदर हुने ठहरी फैसला भएको हुंदा सो सम्बन्धमा जो जे बुझनु पर्ने हो बुझी पुनः निर्णय गर्नु भनी फैसलाको प्रतिलिपी सहित मिसिल शुरु कार्यालयमा पठाइदिने..... २

विशेष सरकारी वकीलको कार्यालय, काठमाण्डौलाई फैसलाको जनाउ दिनु..... ३

फैसलाको विद्युतीय प्रति अपलोड गरी प्रस्तुत मुद्दाको दायरीको लगत कट्टा गर्नु र शुरु तथा रेकर्ड मिसिल नियमानुसार गरी अभिलेख शाखामा बुझाई दिनु..... ४

जीवन कुमार घिमिरे
(राजस्व सदस्य)

उक्त रायमा हाम्रो सहमति छ ।

डम्बर बहादुर कार्की
(लेखा सदस्य)

किशोर सिलवाल
(अध्यक्ष)

फैसला तयारीमा सहयोग गर्नुहुने:-

शाखा अधिकृत: श्री लेख बहादुर कोइराला

कम्प्युटर टाइप: श्री प्रदिप तिवारी

फाँट

इतिसम्बत २०७६ साल वैशाख १५ गतेरोज १ शुभम.....